

Szávay László

(ELTE BTK, Történettudományi Doktoriskola, művelődéstörténész doktorandusz — EHE teológus doktorandusz)

Elfordulás a kereszténységtől, elfordulás a vallásoktól. A modern irodalmi utópiák vallási formái

A XX. század világirodalmában, függetlenül attól, hogy egy-egy utópikus írás mekkora körben vált ismertté, a megírás, a jelenből az elképzelt világra való következtetés okai között hasonlóakat feltételezhetünk. Alapvetően kétfajta utópiát (melyek alatt most kizárólag a társadalmi utópiákat értem) különböztetünk meg. A pozitív utópiák mindig olyan világot tártak elénk, amelyről szívesen álmodozhatunk. A negatív utópiák társadalma azonban rémálom mindazoknak, akik benne élve tudják, hogy a boldogságra törekvés csakis a személyes szabadsággal együtt lehetséges. Aszerint, hogy milyen szerepe van a vallásoknak és a vallásosságnak, az utópiák négy alapvető csoportba sorolhatóak be. Függetlenül azonban az osztályozás elvétől, van egy igen fontos közös jellemzője a jelentősebb XX. századi utópikus írásoknak: a kereszténység teljesen eltűnik belőlük, s van, amelyikből maga a vallás is. Előadásomban a modern szerzők írásain keresztül röviden bemutatom az imént említett jelenségek okait, és azt, hogy mi a szerepe és milyen formái alakultak ki az utópikus vallásosságnak.